

**MOKESTINIŲ GINČŲ KOMISIJA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS**

2021 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2022 m. vasario 23 d. Nr. VD-
Vilnius

VADOVO ŽODIS

Evaldas Raistenskis

Mokestinių ginčų komisijos
prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
pirmininkas

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (Komisija) yra ikiteisminė mokestinius ginčus nagrinėjanti institucija, kuri objektyviai nagrinėja mokesčių mokėtojų skundus dėl mokesčių administratorių sprendimų ir priima teisėtus bei pagrįstus sprendimus.

Komisijos veikla parodo, kad mokesčių mokėtojai aktyviai naudojami savo teise skųsti sprendimus, jeigu, jų požiūriu, jie nėra teisingi jų atžvilgiu. 2021 metais gauta 217 skundų, kuriuos pateikė fiziniai ir juridiniai asmenys. Daugiausiai mokestinių ginčų kilo dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (VMI) sprendimų, mažiau – dėl Muitinės departamento prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (MD) sprendimų bei kitų institucijų veiksmų.

Praėjusieji metai buvo pirmieji, kai Komisija pradėjo nagrinėti ir jai priskirtus nagrinėti skundus dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (Aplinkos apsaugos departamento) bei Valstybės įmonės Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro sprendimų.

Nekito ankstesnių metų tendencijos dėl skundų struktūros pirmųjų pozicijų – daugiausiai ginčų kilo dėl apskaičiuotų pridėtinės vertės ir gyventojų pajamų mokesčių. Toliau seka akcizai ir pelno mokestis.

Operatyviai išnagrinėjusi skundus, Komisija pernai priėmė 252 sprendimus, bemaž trys ketvirtadaliai iš jų – dėl mokestinių ginčų, patvirtinti 63 proc. mokesčių administratorių sprendimų.

Siekdama pagrindinio tikslo – tinkamai ir objektyviai išnagrinėti skundą, Komisija aktyviai naudojami savo teise kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (ESTT), kurią įgijo ESTT pripažinus Komisiją teismine institucija. Gautos ESTT išvados leidžia išspręsti ginčą dar ankstyvojoje jo stadijoje Komisijoje, taip sutaupant laiką, išteklius ir sumažinant teismų krūvį. 2021 m. ESTT priėmė nagrinėti Komisijos prašymą priimti prejudicinį sprendimą dėl PVM apskaičiavimo nuostatų.

Komisija, atsižvelgdama į mokestinių ginčų praktiką, pateikė visą eilę pasiūlymų dėl mokesčių teisės aktų tobulinimo, kuriais siekiama užkirsti kelią nepagrįstam pasinaudojimui lengvatomis, suteikti daugiau aiškumo bei supaprastinti mokesčių mokėtojų prievoles.

Apžvelgdami praėjusių metų Komisijos veiklos rezultatus galime ir vėl pasidžiaugti mokesčių mokėtojų ryžtu ginti savo teises. Daugiau nei pusę skundų pateikė gyventojai – fiziniai asmenys, kiek mažiau nei pusė visų pareiškėjų sau atstovauja patys, t. y. nesamdo nei advokatų, nei kitų teisę išmanančių asmenų. Tai rodo pasitikėjimą Komisija ir jos objektyvumu.

Absoliučios daugumos Komisijos sprendimų pagrįstumu neabejoja ir teismai. Pernai jie patvirtino net 81 proc. Komisijos sprendimų, kurie buvo apskūsti teismui. Ginčo šalys pripažino ir neginčijo 72 proc. Komisijos sprendimų. Palyginimui – 2020 metais nebuvo ginčyti 53 proc. Tad galima teigti, jog pernai Komisijos darbo kokybė gerokai išaugo.

Tuo pat metu ginčiuose išryškėja vis naujos situacijos, susijusios su dirbtiniais dariniais ir struktūromis, sandorių grandinėmis, turinio viršenybės prieš formą principo taikymu, kai naudojami „intelektualūs“ mokesčių vengimo būdai. Tokių skundų nagrinėjimas reikalauja ne tik mokesčių, bet ir tarptautinės teisės ir ekonomikos žinių. Nagrinėdama tokius sudėtingus ginčus, Komisija neapsiriboja vien nacionalinės teisės taikymu – kartu naudojamosi ir taikomi ESTT sprendimai.

Todėl planuodami ir organizuodami savo veiklą toliau pabrėžiame būtinybę išlaikyti profesionalumą, kelti Komisijos darbuotojų kvalifikaciją, užtikrinti ginčo šalims patogų ginčo nagrinėjimą bei kokybiškesnes paslaugas į Komisiją besikreipiantiems žmonėms, įvedant šiuolaikiškus IT sprendimus. Kartu plėsiame visuomenės informavimą apie mokesčių mokėtojų daromas klaidas, kad jų būtų išvengta ir mokestinių ginčų būtų mažiau.

I SKYRIUS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO ĮGYVENDINIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS KONTEKSTO (APLINKOS) ANALIZĖ

Pažymėtina, kad ataskaitiniai metai buvo išskirtiniai, tai antri metai pasaulyje ir šalyje kilusios dėl COVID-19 viruso pandemijos. Komisija įvertinusi pakitusią aplinką ir siekdama užtikrinti jai pavestų funkcijų tinkamą vykdymą 2021 metais įvykdė Komisijos darbo organizavimo pakeitimus, kurie geriau leido Komisijai vykdamas nustatytus privalomus reikalavimus ir rekomendacijas vykdyti nustatytas funkcijas. Komisijos darbas iš esmės buvo organizuotas nuotoliniu būdu. Vis daugiau veiklos procesų buvo perkelta į elektroninę erdvę. Taigi, ataskaitiniais metais, pandemijos kontekste, visų Komisijos darbuotojų pastangomis pavyko užtikrinti nenutrūkstamą Komisijos veiklą ir jai pavestų funkcijų vykdymą.

Komisijoje ataskaitiniais metais dirbo iš viso 18 darbuotojų. Komisijos pagrindinę funkciją – mokesčių mokėtojų skundų nagrinėjimą ir sprendimų priėmimą atliko 5 Komisijos nariai, nuo rugpjūčio 24 d. iki gruodžio 31 d. dirbo 4 komisijos nariai. Parengiamuosius darbus, susijusius su skundų nagrinėjimu, vykdė Komisijos administracijoje dirbantys 7 valstybės tarnautojai ir 6 pagal darbo sutartį dirbantys darbuotojai. Komisijos bendrosios veiklos srityse būtinas funkcijas (dokumentų valdymas, buhalterinė apskaita, viešieji pirkimai, personalo, turto valdymas ir kt.) vykdė 2 valstybės tarnautojai ir 5 pagal darbo sutartis dirbantys darbuotojai. Ši struktūra įsigaliojo po 2021 m. balandžio 15 d. įvykdytos reorganizacijos. Reorganizacijos metu buvo panaikinti 2 skyrių vedėjų etatai. Po reorganizavimo Komisijoje yra tik vienas vadovaujantis etatas – Komisijos pirmininko.

Komisija įgyvendindama Vyriausybės programos nuostatas, susijusias su racionalia turto valdymo politika bei atsižvelgdama į Lietuvos ir užsienio partnerių gerąją turto valdymo praktiką, savo iniciatyva ėmėsi taikyti racionalaus turto valdymo principus ir 2021 metais sumažino savo eksploatuojamą naudingą patalpų plotą nuo 667 kv. m. iki 375 kv. m. arba 46 proc. Komisija pagal pasirašytą sutartį su VĮ „Turto bankas“ 2022 metais dar sumažins naudojamo nekilnojamojo turto plotą – bendras nuomojamų patalpų plotas sumažės daugiau nei du kartus, t. y. iki 315 kv. m. 2022 m. liepos 1 d.

2021 metų kovo 18 d. pirmą kartą vyko Komisijos su Vilniaus universiteto Teisės fakultetu organizuota konferencija apmokestinimo ir mokesčių ginčų tema. Į renginį nuotoliniu būdu susijungė gausus dalyvių būrys, norintis išgirsti su mokesčiais susijusias aktualias temas ir mokesčių ginčų praktiką. Pranešėjai pristatė ne tik aktualias mokesčines temas, susijusias su mokesčių ir mokesčių ginčų praktika, bet kartu iškėlė ir problemas bei pasiūlymus dėl tobulintinų vietų. Konferenciją planuojama organizuoti ir šiais metais.

Komisija 2021 m. spalio 27 d. pasirašė sutartį su Nacionaline švietimo agentūra ir įsipareigojo bendradarbiauti organizuojant bendrojo ugdymo turinio kūrimą, organizuojant ugdymo programų, metodikų ir mokymo medžiagos rengimą, įgyvendinant švietimo įstaigų darbuotojų finansinio švietimo kvalifikacijos tobulinimą, mokinių finansinį švietimą, kartu rengiant konferencijas, seminarus ir kitus renginius.

Komisijai nuo 2021 m. pavesta nagrinėti ginčus dėl mokesčio už aplinkos teršimą, todėl ataskaitiniais metais Komisijai buvo naujas iššūkis. Taigi, Komisija nuo 2021 m. nagrinėja skundus ne tik dėl VMI ar MD, bet ir dėl kitų mokesčių administratorių – Aplinkos apsaugos departamento bei VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro priimtų sprendimų. Per 2021 metus buvo išnagrinėta 11 skundų dėl Aplinkos apsaugos departamento priimtų sprendimų ir 1 dėl VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro priimto sprendimo. Manome, kad šios naujovės prisidės prie dar geresnio asmens teisių gynimo ir greitesnio ginčų išsprendimo.

ANTRASIS SKIRSNIS STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

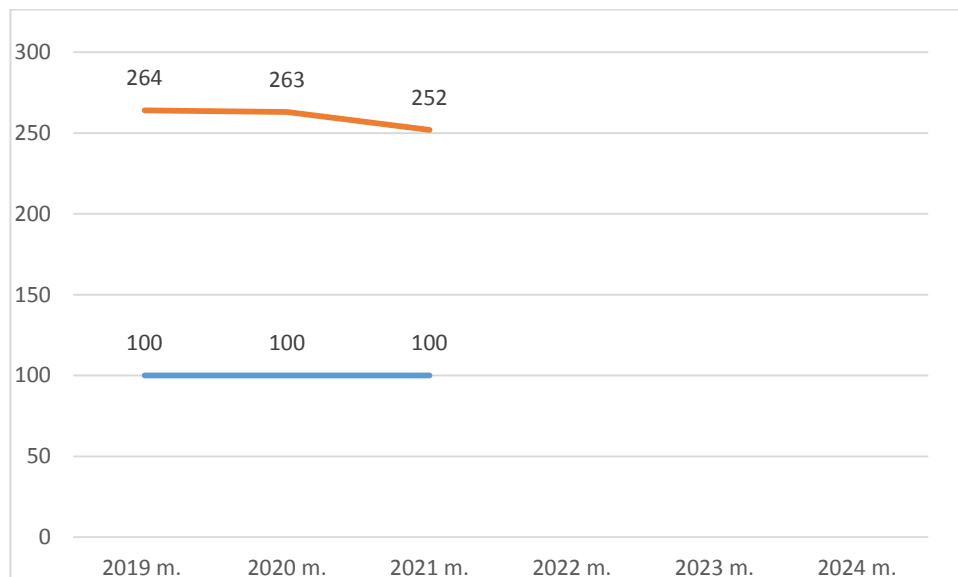
Strateginis tikslas: objektyviai išspręsti kilusį ginčą, taip prisidėti prie asmens teisių gynimo ir teisingumo vykdymo

1 lentelė. Strateginį tikslą įgyvendinančios programos ir Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme patvirtintų asignavimų panaudojimas

Programos kodas	Programos pavadinimas	Asignavimų panaudojimas (tūkst. Eur)			
		Asignavimų planas	Asignavimų planas*, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui	Panaudota asignavimų	Panaudota asignavimų nuo asignavimų, nurodytų asignavimų plane, įskaitant patikslinimus ataskaitiniam laikotarpiui, dalis (proc.)**
1	2	3	4	5	6
01 001	Mokestinių ginčų nagrinėjimas	648	648	648	100
Iš jų ES ir kita tarptautinė finansinė parama		-	-	-	-

I. Siekiant įgyvendinti pagrindinį Komisijos tikslą, Komisijos veikla buvo orientuota į teisės aktais pagrįstą mokesčių mokėtojų skundų nagrinėjimą.

1 grafikas. Nustatytais terminais Komisijos priimtų sprendimų dėl skundų ir prašymų skaičiaus santykis su visais sprendimais (proc.).

Komisijos Strateginiame veiklos plane buvo numatyta, kad 2021 m. visi Komisijos sprendimai bus priimti teisės aktų nustatytais terminais. Pagal esamą teisinį reguliavimą sprendimus dėl skundo mokestinių ginčų bylose Komisija turi priimti per 60 dienų nuo skundo gavimo. Visi skundai buvo savalaikiai išnagrinėti ir dėl jų priimti sprendimai. Tačiau ataskaitiniais metais buvo 24 atvejai, kai dėl įvairių priežasčių skundo nagrinėjimas buvo sustabdytas (dėl informacijos iš teismų gavimo, dėl mokesčių mokėtojų ir mokesčių administratoriaus susitarimo procedūros vykdymo ir kt.). Teisės aktuose yra numatyta, kad Komisija gali nuspręsti skundo dėl mokestinio ginčo (jo dalies) nagrinėjimą sustabdyti, jeigu priimamas sprendimas visiškai ar iš dalies priklauso nuo tam tikro juridinio fakto buvimo ar nebuvimo ir tokio juridinio fakto buvimas ar nebuvimas dar turi būti nustatytas teismo ar teisėsaugos institucijos arba užsienio valstybės įstaigos ar institucijos ir kt. Tokiais atvejais Komisija sprendimus priėmė gavusi reikiamą informaciją ir atnaujinusi skundų nagrinėjimą.

Komisija, išnagrinėjusi mokesčių mokėtojų skundus ir prašymus, 2021 m. priėmė 252 sprendimus, iš jų 182 sprendimai buvo priimti mokestinių ginčų bylose išnagrinėjus mokestinį ginčą, o 69 sprendimai dėl kitų su mokestiniais ginčais susijusių prašymų. Visi mokesčių mokėtojų skundai ir prašymai Komisijos buvo išnagrinėti laikantis teisės aktuose nustatytų terminų. Palyginus ataskaitinių metų ir 2020 m. sprendimų skaičių matyti, kad Komisijos priimtų sprendimų skaičius mokestinių ginčų bylose 2021 metais sumažėjo 14 vnt. ar 7,7 proc., bendras priimtų sprendimų

skaičius sumažėjo 11 vnt., arba 4,4 proc. Sprendimų sumažėjimą galėjo lemti gaunamų skundų sumažėjimas, o tai galėjo lemti ir pandemijos įtaka.

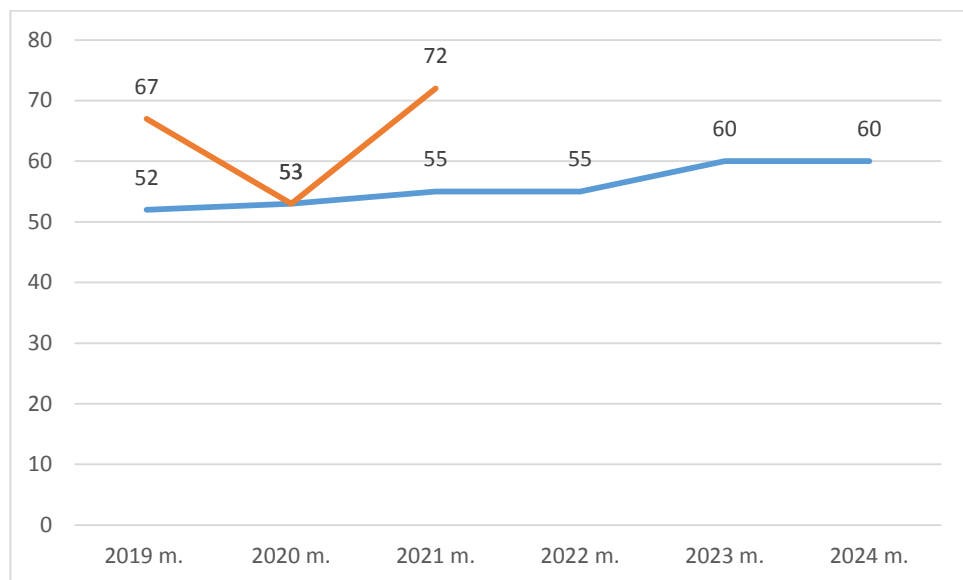
Iš visų 182 Komisijos sprendimų dėl mokesčių ginčų, 114 sprendimais buvo patvirtinti mokesčių administratoriaus sprendimai, 68 sprendimais buvo panaikinti mokesčių administratoriaus sprendimai ar perduoti jam nagrinėti iš naujo, arba pakeisti. Taigi, pagal pateiktus duomenis matyti, kad Komisija patvirtino 63 proc. mokesčių administratorių sprendimų.

Komisija 2021 m. išnagrinėjo skundus dėl mokesčių administratorių apskaičiuotų 33,1 mln. Eur mokesčių ir su jais susijusių sumų (dėl VMI apskaičiuotų 23,44 mln. Eur, dėl MD apskaičiuotų 9,38 mln. Eur, dėl Aplinkos apsaugos departamento apskaičiuotų 0,28 mln. Eur).

Vertinant gautų skundų duomenis matyti, kad 2021 m. Komisija gavo 217 mokesčių mokėtojų (95 fizinių asmenų ir 122 juridinių asmenų) skundus. Mokesčių mokėtojai pateikė skundus dėl 183 VMI, 19 MD, 11 Aplinkos apsaugos departamento, 1 VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro sprendimų inicijuodami mokesčius ginčus bei 3 skundus dėl kitų institucijų veiksmų. Iš jų 16 skundų gauta dėl Mokesčių administravimo įstatymo 69 straipsnio – turinio viršenybės prieš formą taikymo.

II. Kitas kriterijus Komisijos strateginiam veiklos tikslui įvertinti yra „Įsiteisėję Komisijos sprendimai, kurių šalys neginčijo“ (procentais).

2 grafikas. Įsiteisėję Komisijos sprendimai, kurių šalys neginčijo (procentais).

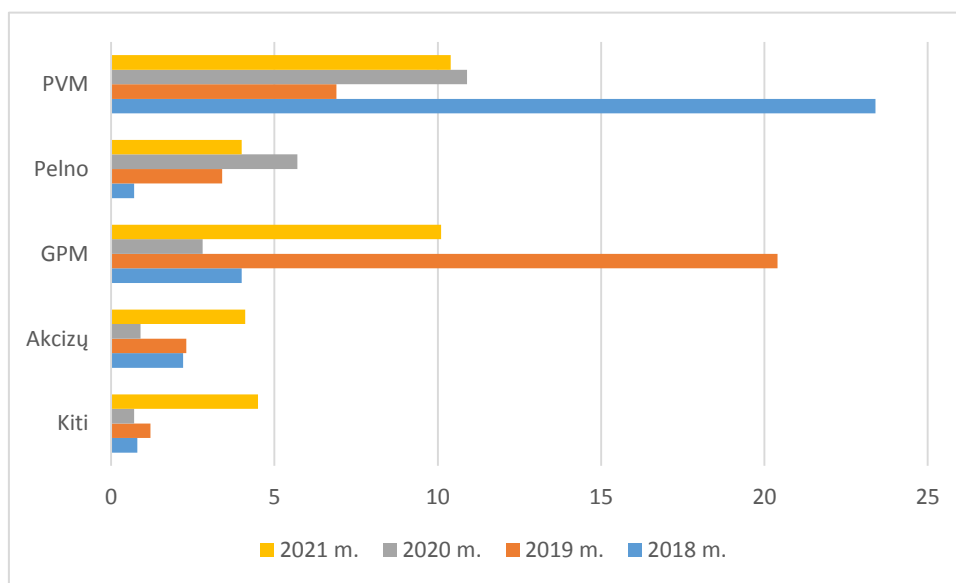

Komisijos strateginiame veiklos plane buvo planuota, kad 2021 m. mokesčių mokėtojai ir mokesčių administratoriai, kaip ginčo šalys, neginčys 55 proc. priimtų Komisijos sprendimų. Šio vertinimo kriterijaus reikšmė gerokai viršyta. Kaip pirmiau buvo minėta, Komisija 2021 m. priėmė iš viso 252 sprendimus, iš jų 182 sprendimų arba 72 proc. šalys neginčijo.

Ginčo šalys 2021 m. nesutiko su 70 Komisijos sprendimų, priimtų išnagrinėjus mokestinius ginčus, todėl pateikė skundus Vilniaus apygardos administraciniam teismui. Mokesčių mokėtojai teismui pateikė skundus dėl 67 Komisijos sprendimų, o mokesčių administratoriai – tik dėl 3 (VMI apskundė vieną Komisijos sprendimą, MD – 2).

Kaip pirmiau minėta, Komisija 2021 m. priėmė sprendimus išnagrinėjusi 182 mokestinius ginčus dėl iš viso 33,1 mln. Eur mokesčių ir su jais susijusių baudų ir delspinigių. Mokestiniai ginčai vyko dėl mokesčių administratorių apskaičiuotų:

3 grafikas. Mokestiniai ginčai dėl mokesčių administratorių apskaičiuotų mokesčių mln. Eur.

Išnagrinėjusi mokestinius ginčus, Komisija sprendimais patvirtino 24,56 mln. Eur mokesčių administratorių apskaičiuotų mokesčių ir su jais susijusių sumų, o apskaičiuoti 8,54 mln. Eur buvo panaikinti arba ginčai buvo perduoti mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo (4,47 mln. Eur VMI apskaičiuota suma, 3,92 mln. Eur MD apskaičiuota suma ir 146 tūkst. Eur Aplinkos apsaugos departamento apskaičiuota suma).

Didžiausia mokesčių mokėtojų Komisijai ginčyta suma ir šiais metais liko PVM (taip pat su šiuo mokesčiu susijusi delspinigių ir baudų) suma – 10,42 mln. Eur (arba 31,6 proc. visos ginčytos sumos). Dėl šio mokesčio apskaičiavimo pagrįstumo kilo 59 mokestiniai ginčai. Komisija, išnagrinėjusi šiuos skundus, sprendimais patvirtino 8,56 mln. Eur PVM, nepatvirtino 1,86 mln. Eur.

Komisija, nagrinėdama ginčus dėl apskaičiuoto PVM pagrįstumo, vertino ginčijamus faktus bei teisiškai reikšmingas faktines aplinkybes, t. y. sprendė dėl rezervo taisyklės taikymo; vertino realiai neįvykusias ūkines operacijas, ūkinių operacijų turinio atitiktį tikrovei; vertino mokesčių mokėtojų elgesį sąžiningumo aspektu ir sprendė dėl jų dalyvavimo PVM sukčiavimo schemose; palūkanų už ne laiku grąžintą PVM skaičiavimą; nustatytą importuotų prekių apmokestinamąją

vertę, prekių kilmę; prekių įvežimo į ES teritoriją apmokestinimą; prekių nepateikimo muitinės priežiūrai arba neteisėto jų paėmimo iš muitinės priežiūros aplinkybes ir kt.

Pavyzdžiui, Komisija, nagrinėdama mokestinį ginčą dėl mokesčių mokėtojo teisės į PVM atskaitą apribojimo pagrįstumo, remdamasi LVAT bei ESTT suformuota teismų praktika PVM atskaitos bylose, vertino ne tik visą eilę mokesčių administratoriaus patikrinimo metu nustatytų aplinkybių, patvirtinančių, jog ginčo PVM sąskaitose faktūrose įformintų ūkinių operacijų turinys neatitinka tikrovės – ūkinės operacijos įvyko ne tarp tų ūkio subjektų, ne tomis sąlygomis ir aplinkybėmis, tačiau ir mokesčių mokėtojo žinojimą ar galimybes žinoti, kad jis dalyvauja sandoriuose, susijusiuose su sukčiavimu PVM srityje. Komisija nustatė, kad ginčo PVM sąskaitas faktūras išrašę mokesčių mokėtojai sukčiavo PVM srityje (realios veiklos nevykdė, nors ir deklaravo pardavimo PVM, tačiau faktiškai mokėtino į biudžetą PVM neapskaičiavo, atskaitydami pirkimo PVM) bei kad mokesčių administratorius įrodė mokesčių mokėtojo žinojimą apie jo dalyvavimą su PVM sukčiavimu susijusiuose sandoriuose ir todėl darė išvadą, kad mokesčių administratorius pagrįstai apribojo mokesčių mokėtojo teisę į ginčo PVM atskaitą.

Komisija nagrinėjo ir ginčą dėl apribotos mokesčių mokėtojo teisės į atskaitą traukti importo PVM, nes, mokesčių administratoriaus vertinimu, reimportuotos prekės (medžiagos) nebuvo naudojamos mokesčių mokėtojo PVM apmokestinamoje veikloje – siuvimo paslaugų teikime. Komisija, įvertinusi ginče nustatytas aplinkybes, atsižvelgusi į ESTT suformuotus pagrindinius bendros PVM sistemos principus (tame tarpe ir PVM neutralumo), vadovaudamasi teisingumo ir protingumo kriterijais, konstatavo, kad mokesčių mokėtojas turi teisę į importo PVM atskaitą, nes importo PVM yra apskaičiuotas tik nuo perdirbimo (siuvimo) vertės, reimportuojamų prekių statistinės vertės neįtraukiant nei į prekių muitinę vertę, nei į importo PVM apmokestinamąją vertę, o šios perdirbimo (siuvimo) paslaugos yra tiesiogiai susijusios su jos vykdoma apmokestinamąja veikla bei yra perparduotos užsakovui ir todėl mokesčių administratoriaus sprendimą panaikino.

Nagrinėdama mokestinį ginčą dėl PVM apskaičiavimo pagrįstumo, mokesčių administratoriui nustačius, kad mokesčių mokėtojas tikrintuoju dviejų metų laikotarpiu nuo iš Vokietijos įmonių įsigytų ir Vokietijos, Kipro, Slovakijos, Čekijos įmonėms parduotų, tačiau nugabentų į Lenkiją prekių (naftos produktų) vertės nepagrįstai neapskaičiavo ir nedeklaravo pardavimo PVM (taip pat mokesčių mokėtojai neįrodžius, jog prekių tiekimas buvo apmokestintas valstybėje narėje, kurioje baigėsi prekių gabenimas, t. y. Lenkijoje), Komisija atsižvelgė į naujausią ginčo klausimu suformuotą LVAT praktiką – 2021-10-13 nutartyje adm. byloje Nr. eA-2234-438/2021 pateiktus Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 12-2 straipsnio (PVM direktyvos 40, 41, 141 straipsnių) nuostatų išaiškinimus ir, įvertinusi ginčo faktinę situaciją teisinio reglamentavimo bei suformuotos teismų praktikos kontekste, sutiko su mokesčių administratoriaus pozicija, kad mokesčių mokėtojas ginčo atveju turėjo taikyti Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo 12-2 straipsnio

2 dalyje įtvirtintą „rezervo“ taisyklę. Mokesčių mokėtojai to nepadarius, mokesčių administratorius pagrįstai apskaičiavo pardavimo PVM nuo iš Vokietijos įmonių įsigytų prekių kaip PVM objekto Lietuvoje vertės.

Komisijai nagrinėjant ginčą dėl mokesčių administratoriaus sprendimo negrąžinti PVM permokos suėjus senaties terminui pagrįstumo, pareiškėjas mokestinio ginčo nagrinėjimo metu Komisijai pateikė papildomus įrodymus, pagrindžiančius, kad dalis negrąžintos PVM permokos (skirtumo) buvo susidariusi dėl ilgalaikio turto įsigijimo. Atsižvelgusi į tai, kad tais atvejais, kai daroma ilgalaikio turto, kuris nėra nekilnojamasis turtas, atskaita, mokesčių mokėtojas turi teisę susigrąžinti PVM permoką (skirtumą) už ilgesnį negu trejų metų senaties terminą bei nustačiusi, kad mokesčių administratorius nesiaiškino, dėl ko susidarė mokesčių mokėtojo prašoma grąžinti PVM permoka, Komisija sprendimu panaikino mokesčių administratoriaus sprendimą ir mokesčių mokėtojo prašymą grąžinti permoką perdavė mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo.

Daugiausia ginčų – 62 – Komisija nagrinėjo dėl GPM bei su šiuo mokesčiu susijusių delspinigių ir baudų apskaičiavimo pagrįstumo. Nagrinėti ginčai dėl 10,1 mln. Eur GPM sumos, kuri sudarė 30,6 proc. visos apskųstos 33,1 mln. Eur sumos. Komisija patvirtino 9,48 mln. Eur, nepatvirtino 0,62 mln. Eur GPM.

Daugiausia ginčų – 21 – Komisija išnagrinėjo dėl GPM, apskaičiuoto pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą vadovaujantis Mokesčių administravimo įstatymo 70 straipsniu. Komisija nustatė, kad daugeliu atveju GPM, taikant Mokesčių administravimo įstatymo 70 straipsnį (mokesčių mokėtojų patirtos išlaidos viršijo mokestiniu laikotarpiu jų deklaruotas iš oficialių šaltinių gautas ir apmokestintas pajamas), yra apskaičiuotas pagrįstai, todėl mokesčių administratoriaus sprendimus patvirtino.

Komisija priėmė 8 sprendimus dėl GPM apskaičiavimo pagrįstumo, kuomet mokesčių administratorius taikė turinio viršenybės prieš formą principą pagal Mokesčių administravimo įstatymo 69 straipsnį ir „perapibūdinimo“ mokesčių mokėtojų gautas pajamas.

Pavyzdžiui, Komisija, nustačiusi, kad mokesčio mokėtojų pagal pateiktas metines pajamų mokesčio deklaracijas susiformavusias GPM mokestines prievoles, gavus iš Lietuvos juridinių vienetų paskolų ir obligacijų palūkanas, kitas su darbo santykiais nesusijusias ir ne individualios veiklos pajamas, pajamas iš Rusijos įmonės, sumokėjo ne pats mokesčių mokėtojas, o savo lėšomis jo valdomas ir vadovaujamas juridinis asmuo, vadovaujantis Mokesčių administravimo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies nuostatomis bei šias nuostatas aiškinančia LVAT praktika įvertinusi faktinių ginčo aplinkybių visumą, sutiko su mokesčių administratoriaus ginče įrodinėjama pozicija, kad mokesčių mokėtojas faktiškai gavo pajamas iš pelningai veikiančio juridinio asmens paskirstytojo pelno (dividendus) bei atitinkamai juos apmokestino GPM. Kitu atveju Komisija vertino, jog mokesčių mokėtojai iš jo valdomos įmonės išmokėtos pajamos nelaikytinos paskolų grąžinimu (šią

aplinkybę mokesčių mokėtojas įrodinėjo paskolos sutartimi, kuri buvo surašyta vėliau negu buvo gautos ginčo lėšos, tvirtindamas, jog sutartis yra nenuginčyta įstatymų nustatyta tvarka ir todėl atskleidžia susiklosčiusius paskolinius teisinius santykius) ir todėl pagrįstai perkvalifikuotos į kitas gyventojų gautas su darbo santykiais nesusijusias ir ne individualios veiklos pajamas, apmokestinamas GPM. Nurodytaisiais ginčų atvejais Komisija sutiko su mokesčių administratoriaus išvadomis ir mokesčių administratoriaus sprendimus patvirtino.

Komisija sprendė ginčus dėl mokesčių administratoriaus nustatytų pajamų, kurias mokesčių mokėtojai gavo vykdydami turto nuomos, transporto priemonių pardavimo, taksi ir kt. veiklą, tačiau kurių nedeklaravo, priskyrimo prie gautų pajamų vykdant individualią veiklą, dėl ko mokesčių mokėtojams buvo apskaičiuotas GPM, šio mokesčio delspinigiai ir skirtos baudos. Taip pat ginčai vyko dėl nustatytos nekilnojamojo turto tikrosios rinkos vertės, dėl tikrosios rinkos vertės nustatymo sandoriuose su asocijuotais asmenimis, dėl į banko sąskaitas gautų pajamų apmokestinimo ir kt.

Ataskaitiniais metais į Komisiją kreipėsi ir gyventojai, nesutinkantys su mokesčių administratoriaus pranešimais tikslinti metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje deklaruota grąžintina GPM suma. Gyventojai, pavyzdžiui, ginčijosi, ar privataus darželio teiktos paslaugos priskirtinos vaiko priežiūros / ugdymo paslaugoms, kurioms apmokėti patirtos išlaidos priskirtinos GPM bazę mažinančioms, ar nekilnojamojo turto pardavimo pajamos priskirtinos GPM neapmokestinamoms pajamoms ir kt. Ir nors tokiais atvejais mokesčių administratorius savo išvadų dėl deklaracijos tikslinimo neįformino sprendimais, tačiau tai sukėlė tiesiogines pasekmes gyventojams – nebuvo grąžinta deklaruota GPM permoka. Atsižvelgdama į tai, Komisija tokio pobūdžio ginčus traktavo kaip mokestinius ir pavedė VMI išnagrinėti mokesčių mokėtojų skundų argumentus bei priimti sprendimus dėl GPM permokos grąžinimo / negrąžinimo.

Komisija, išnagrinėjusi 12 ginčų dėl apskaičiuoto 4,04 mln. Eur pelno mokesčio, sprendimais patvirtino 1,4 mln. Eur, panaikino ar grąžino mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo 2,64 mln. Eur.

Pavyzdžiui, Komisija, sprendama ginčą dėl pelno mokesčio, nustatė, kad mokesčių administratorius patikrinimo metu išanalizavęs surinktos informacijos ir duomenų visumą, vadovaudamasis MAĮ 69 straipsnio 1 dalies nuostatomis, mokesčių mokėtojo užsienio įmonei, valdžiusiai 33 proc. jos akcijų, išmokėtiems dividendams netaikė „dalyvavimo išimties“ taisyklės pagal Pelno mokesčio įstatymo 34 straipsnio 2 dalį ir apmokestino juos pelno mokesčiu. Mokesčių administratorius vertino, jog dividendus gavusi įmonė buvo fiktyvus darinys, kuriuo buvo siekiama gauti mokestinę naudą – išvengti pelno mokesčio už dividendus mokėjimo. Tuo tarpu pareiškėja kartu su pastabomis dėl patikrinimo akto bei mokestiname ginče teikė papildomus įrodymus,

įrodinėdama, kad užsienio įmonė buvo faktiškasis dividendų gavėjas, vykdęs realią investicinę veiklą. Mokesčių administratoriui savo sprendime neišdėsčius išsamiai argumentuotos pozicijos dėl pareiškėjos mokestiniame ginče pateiktais dokumentais grindžiamų aplinkybių, jų įtakos pareiškėjos apmokestinimui, Komisija mokesčių mokėtojos skundą perdavė VMI nagrinėti iš naujo.

Komisija sprendė mokestinį ginčą ir dėl pelno mokesčio permokos negrąžinimo mokesčių administratoriui konstatavus, kad bendrovė nepagrįstai pasinaudojo Pelno mokesčio įstatymo 56¹ straipsnyje įtvirtinta lengvata, leidusia sumažinti apmokestinamąjį pelną iš įmonių grupės vieneto perimtais mokestiniais nuostoliais. Mokesčių administratoriaus vertinimu, ginčo atveju perimti nuostoliai neatitiko PMI 56¹ straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatytos sąlygos – vienetų grupėje patronuojantis vienetas mokestinių nuostolių perdavimo dieną tiesiogiai arba netiesiogiai valdo ne mažiau kaip 2/3 kiekvieno mokestinių nuostolių perdavime dalyvaujančio dukterinio vieneto akcijų (dalių, pajų) ar kitų teisių į paskirstytinamojo pelno dalį. Komisija nesutiko su bendrovės įrodinėjama pozicija, jog konvertuojamų obligacijų valdymas iki jų pakeitimo į akcijas yra tapatus akcijų įsigijimui ir suteikia teises gauti bendrovės pelno dalį ir ginčijamą mokesčių administratoriaus sprendimą patvirtino.

Komisija nagrinėjo ginčą dėl pareiškėjui papildomai apskaičiuoto pelno mokesčio mokesčių administratoriui konstatavus, kad pareiškėjas nepagrįstai leidžiamiems atskaitymams priskyrė komercinio tarpininkavimo bei verslo konsultavimo paslaugų vertes, nes objektyviais ir pagrįstais įrodymais nepagrindė aplinkybių, kad ūkinės operacijos yra realiai įvykusios, o suteiktos verslo konsultavimo paslaugos buvo panaudotos ekonominei veiklai vykdyti ir ekonominei naudai gauti. Komisija, atsižvelgdama į teisės aktų reikalavimus dėl leidžiamų atskaitymų pagrindimo, į LVAT suformuotą praktiką ginčo klausimu, įvertino ginčo byloje nustatytų aplinkybių visumą ir darė išvadą, kad mokesčių administratorius pagrįstai sumažino pareiškėjo leidžiamus atskaitymus nurodytųjų paslaugų vertėmis.

Kitu atveju Komisija, išnagrinėjusi mokestinį ginčą, nustatė, kad pareiškėjos akcininkai, siekdami pasinaudoti Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnio 5 punkte įtvirtinta kolektyviniams investavimo subjektams taikoma gaunamų investicinių pajamų neapmokestinimo pelno mokesčiu lengvata, sudarė akcijų pasirašymo sutartį, dėl ko akcininkų vykdant statybų plėtros veiklą uždirbtas pajamas gavo ne patys akcininkai, o pareiškėja kaip kolektyvinio investavimo subjektas, tuo tarpu jos akcininkams, šiai nemokant pelno mokesčio nuo gautų investicinių pajamų, buvo išmokėtos didesnės pelno mokesčiu neapmokestinamos dividendų sumos (Pelno mokesčio įstatymo 33 straipsnio 2 dalis). Komisija sutiko su mokesčių administratoriaus, vadovaujantis Mokesčių administravimo įstatymo 69 straipsnio 1 dalies nuostatomis, pateiktu vertinimu, jog pareiškėjos akcininkai veikė tikslu sukurti formalias prielaidas pasinaudoti Pelno mokesčio įstatymo 12 straipsnio 5 punkte numatyta apmokestinimo išimtimi ir statybų veiklos pajamų gavimą pareiškėjai

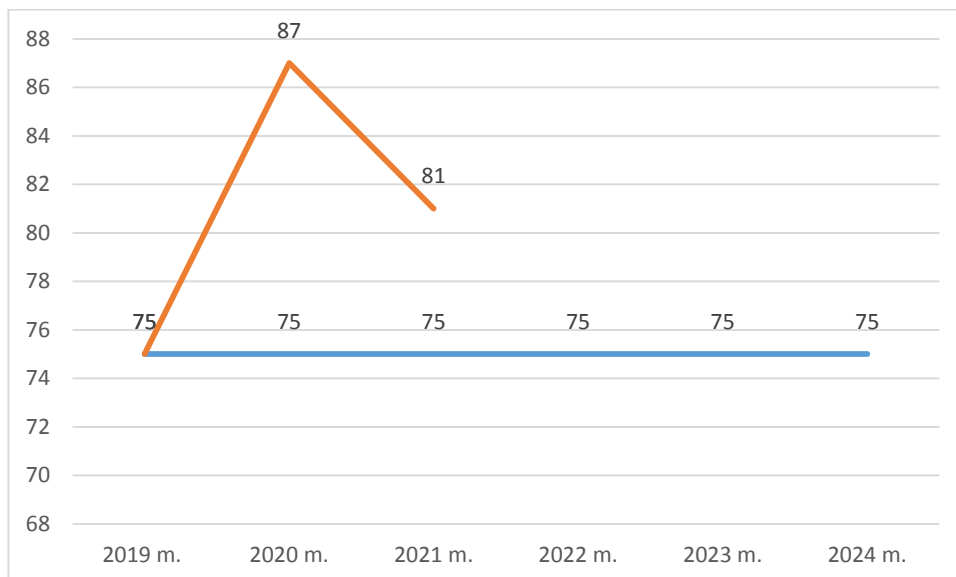
perkėlė siekdami tik mokestinės naudos. Pelno mokesčio įstatyme įtvirtintas lengvatos taikymo sąlygas įvykdžius tik formaliai, pelno mokesčiu pagrįstai buvo apmokestinta faktiškai pajamas gavusi pareiškėja.

Komisija 2021 m. išnagrinėjo ginčus dėl MD sprendimų, kuriuose muitai, importo PVM ir akcizai buvo apskaičiuoti dėl neteisėtai į Bendrijos muitų teritoriją įvežtų prekių, dėl disponavimo banderolėmis nepaženklintomis, akcizais apmokestinamomis prekėmis ir kt. Pavyzdžiui, Komisija patvirtino mokesčių administratorių sprendimus, kuriais pareiškėjui ir kitiems fiziniams asmenims solidariai buvo įregistruota mokestinė prievolė muitinei už neteisėtai į Bendrijos muitų teritoriją įvežą didelį kiekį cigarečių su Baltarusijos Respublikos banderolėmis ar už muitų teisės aktuose nustatytų pareigų, susijusių su ne Sąjungos prekių (cigarečių, degtinės) saugojimu ir paėmimu iš muitinės priežiūros, neįvykdymą. Komisija nagrinėjo ir mokestinius ginčus dėl mokesčių mokėtojų importuotų prekių – amonio–nitrato trąšų klasifikavimo, nuo kurio tiesiogiai priklauso apskaičiuotinų mokėtinų galutinio antidempingo muto ir importo mokesčių (PVM, akcizų) dydis, pagrįstumo.

Komisija, nuo 2021 m. pradėjusi nagrinėti mokestinius ginčus dėl mokesčio už aplinkos teršimą pagrįstumo, priėmė 9 sprendimus dėl ginčytos 283 tūkst. Eur mokesčio už aplinkos teršimą sumos: 5 mokesčių administratoriaus priimtus sprendimus panaikino, pakeitė arba skundus grąžino mokesčių administratoriams nagrinėti iš naujo (dėl ginčytų 146 tūkst. Eur), 4 sprendimus, kuriais apskaičiuota 137 tūkst. Eur suma, patvirtino. Nagrinėjant šiuos mokestinius ginčus išsiskyrė Aplinkos apsaugos departamento ir Komisijos nuomonės dėl faktinių aplinkybių, kurioms esant apskaičiuojamas mokestis už aplinkos teršimą didesniu tarifu, vertinimo, o būtent, ar įrodytas (neįrodytas) gaminių pripildytos apmokestinamosios pakuotės kiekio, taršos iš stacionarių taršos šaltinių, nusiėmimo faktas. Tačiau neatsižvelgiant į tai, Aplinkos apsaugos departamentas priimtų jam nepalankių Komisijos sprendimų neskundė.

III. Komisijos veiklos vertinimo kriterijus „Mokestinių ginčų bylose administracinių teismų priimti sprendimai, kuriais palikti nepakeisti Komisijos sprendimai“ (procentais).

4 grafikas. Mokestinių ginčų bylose administracinių teismų priimti sprendimai, kuriais palikti nepakeisti Komisijos sprendimai (procentais).

Komisijos 2021 m. Strateginiame veiklos plane šio kriterijaus reikšmė buvo nustatyta 75 proc. Kriterijaus reikšmė parodo, kokia dalis (procentais) Komisijos sprendimų, kurie buvo apskūsti, LVAT sprendimais (nutartimis) ar įsiteisėjusiais Vilniaus apygardos administracinio teismo (toliau – VAAT) sprendimais buvo nepakeisti palyginus su visais teismų sprendimais mokestinių ginčų bylose. Šis kriterijus parodo Komisijos veiklos kokybę.

Įvertinus 2021 m. administracinių teismų sprendimus (nutartis) dėl mokestinių ginčų matyti, kad 81 proc. (arba 104 Komisijos sprendimų iš 128) Komisijos sprendimų teismai patvirtino. Taigi, plane nustatyta kriterijaus reikšmė viršyta.

Teismai 2021 m. išnagrinėjo skundus dėl Komisijos sprendimais patvirtintų 27,5 mln. Eur mokesčių ir su jais susijusių sumų. Iš šios sumos teismų sprendimais ir nutartimis buvo patvirtinta 25,67 mln. Eur (arba 93 proc.) apskaičiuota suma, o 1,83 mln. Eur (arba 7 proc.) suma buvo panaikinta arba perduota mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo.

Paminėtina, kad pagal Mokesčių administravimo įstatymo nuostatas mokesčių mokėtojas dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimo, priimto išnagrinėjus mokėtojo skundą, turi teisę paduoti skundą tiesiogiai VAAT. Šia teise 2021 m. pasinaudojo 12 mokesčių mokėtojų (pateikti 4 skundai dėl VMI sprendimų, 8 dėl MD sprendimų). Įvertinus tai, kad Komisija šių ginčų nenagrinėjo, šie duomenys į Komisijos veiklos rezultatus neįtraukti.

Komisija labai atidžiai vertina administracinių teismų priimtus sprendimus, LVAT suformuota praktika remiasi nagrinėdama mokesčių mokėtojų skundus. Teismų praktikos

mokestinių ginčų bylose formavimo aspektu 2021 m. buvo priimta ne viena svarbi LVAT nutartis. Pavyzdžiui, LVAT nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-2232-789/2021 išaiškino Direktyvoje 2011/96/ES ir Pelno mokesčio įstatymo 32 straipsnio 6 dalyje įtvirtintų nuostatų, nukreiptų prieš piktnaudžiavimą siekiant pasinaudoti apmokestinimo pelno mokesčiu lengvata, taikymo taisykles. Lietuvos mokesčių mokėtojas, 2016 m. išmokėjęs akcininkui Estijos įmonei dividendus, taikė Pelno mokesčio įstatymo 34 straipsnio 2 dalyje numatytą apmokestinimo išimtį ir dividendų pelno mokesčiu neapmokestino. Tuo tarpu mokesčių administratorius, remdamasis to paties įstatymo 32 straipsnio 6 dalimi, pripažino, kad mokesčių mokėtojas nepagrįstai ginčo dividendams taikė pelno mokesčio apmokestinimo lengvatą. Teismas šioje byloje išsamiai išaiškino pripažinimo apsimestiniu dariniu Direktyvos 2011/96/ES 1 straipsnio 2 dalies ir ją įgyvendinančio Pelno mokesčio įstatymo 32 straipsnio 6 dalies prasme sąlygas ir konstatavo, kad mokesčių administratorius ir Komisija pagrįstai vertino ginčo įmonių grupę kaip apsimestinį darinį bei pagrįstai nepripažino mokesčių mokėtojo teisės taikyti pelno mokesčio apmokestinimo išimtį.

LVAT nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-417-602/2021 nagrinėjo klausimą dėl atlygio, priteisto teismo civiline tvarka už automobilių saugojimo paslaugas, pripažinus sutartį dėl paslaugų teikimo niekine, apmokestinimo PVM ir pelno mokesčiu pagrįstumo. Teismas pabrėžė, kad nepriklausomai nuo to, kaip tam tikros sąvokos įvardijamos civilinėje teisėje (teismas civilinėje byloje priteisė mokesčių mokėtojui sumą, kuri įvardinta kaip atsakovo nepagrįstas praturtėjimas), dėl paslaugų pripažinimo PVM ir pelno mokesčio objektu bei jų apmokestinimo yra sprendžiama pagal mokesčių įstatymus.

LVAT nutartyje administracinėje byloje Nr. eA-2169-968/2021, nagrinėdamas ginčą dėl PVM atskaitos paneigimo įsigijus nekilnojamąjį turtą iš PVM mokėtoju nesančio juridinio asmens bei neturint PVM sąskaitos faktūros ar kito dokumento, kuriame būtų išskirtas PVM, įvertinęs bylos medžiagą, aktualų teisinį reguliavimą dėl reikalavimų PVM sumas įtraukiant į PVM atskaitą, ESTT praktiką, dar sykį pabrėžė, kad neturint apskritai PVM sąskaitos faktūros negali būti realizuota ir pareiškėjo teisė į PVM atskaitą.

Apibendrindama 2021 m. veiklos rezultatus Komisija pažymi, kad iš esmės įvykdė Strateginiame veiklos plane numatytas užduotis. Komisija savo veikla – tiek priimdama sprendimus, tiek organizuodama savo veiklą pandemijos sąlygomis – veiksmingai prisidėjo, kad tinkamai būtų užtikrintas žmogaus teisių gynimas jau ikiteisminėje mokestinių ginčų nagrinėjimo stadijoje.